



تشرینی یەكەم
٢٠٠٩

منڊا

ژماره
٤٣

منڊی اقرأ الثقافی

www.iqra.ahlamontada.com

کۆوارێکی مانگانەیه بۆ منڊالان



مشكه

له دەرگای چاپ و پلاوکردنمویی

ناراس
دوره پښت

مشكه بۆ ته مهنی ۹ تا ۱۴ سالانه



باسهره کوار زاری کرمانجی

نوو پافو منالات باوه کۆ، کۆ، کۆ! اشترانان

دهتوانن بابهتە کانتان بعم ناوێشانە بۆ نێمه روهانه بکمن
ههولێر: دەرگای چاپ و پلاوکردنمویی ناراس - شەقامی گولان
لەریی (بۆتان جهوهەر) دوه بابهتە کانتان روهانه بکمن.
سەنتەری لاوانی میدیا بۆ رۆشنییری و هونەر و راگمیاندن - گهرهکی کوران
کهر کووک - دەرگای رۆشنییری شەفەق
سۆزان - دەرگای زاری کرمانجی بۆ رۆشنییری و هونەر و راگمیاندن
یان لەریگای پۆستی ئەلیکترۆنی

E.mail: mshka_mag@yahoo.com

E.mail: gaylanart@yahoo.com

خاوهنی ئیمتیاز
بهادران نه حمەد حەبیب

سەرنووسیار
نەمیر حاجی داود

راویژکار
رێواس نه حمەد

بەرێوهبەری نووسیاڕی
رههیل رهشید

سەرپەرشتیاری هونەری و نەخشەسازی

گەیلان عەبدوللأ
۴۶۷۵۶۰۷

دەستەى نووسیاڕی

ههوار شه‌ریف

داستان کاکه سالج

شنه سه‌دیق

زارا نه حمەد

هه‌له‌گری

شیرزاد فه‌قی ئیسماعیل

ژماره ۳ ۴ تشرینی یه‌که‌م ۲۰۰۹

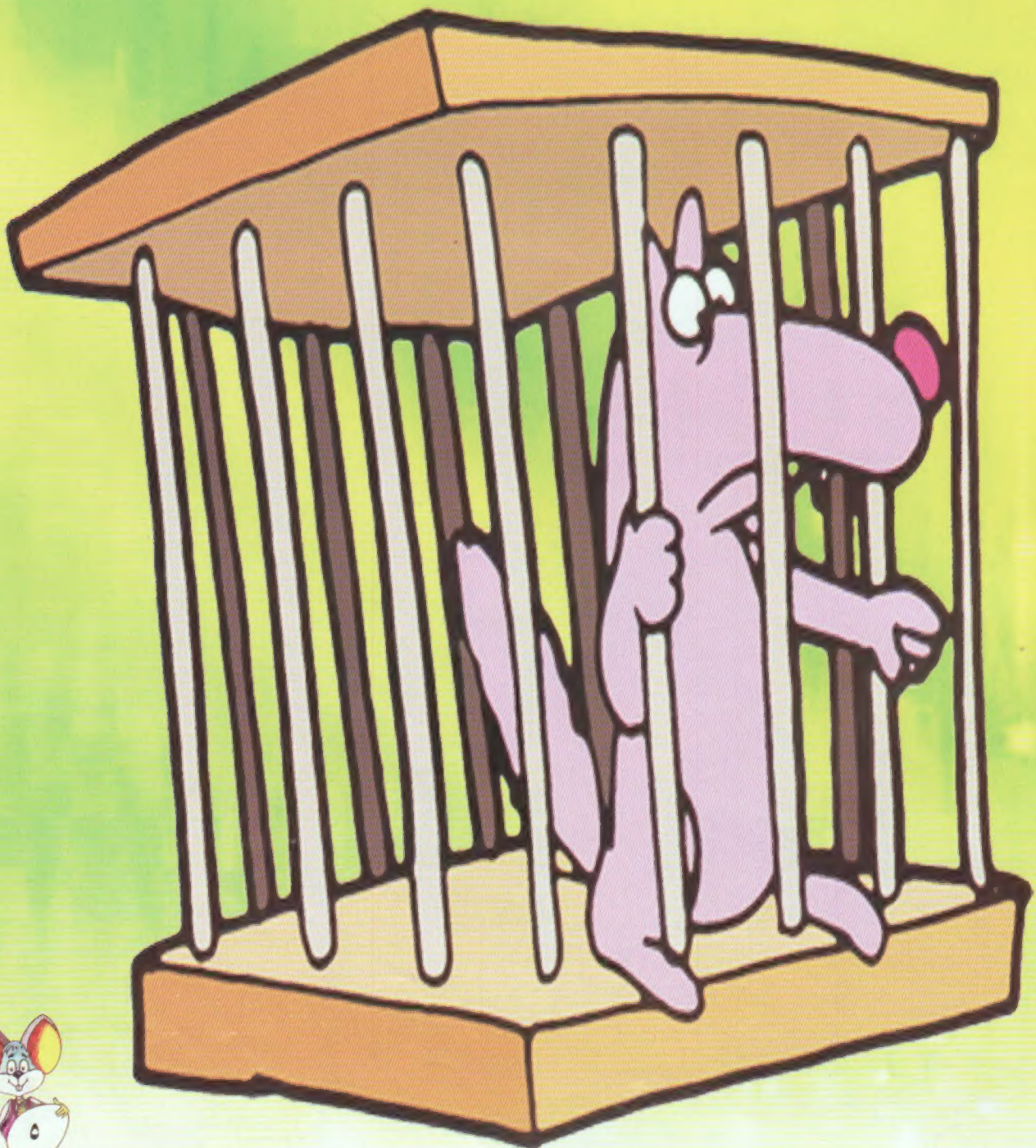




مام ریوی چەند روژیک له کونێ مایهوه، برسی بوو. گوێی له دهنگی ورشه ورشه‌ی با و باران بوو. که هاته دهرهوه چه‌رمه‌که‌ی دیت و مام ریوی وای ئەزانی مام گورگ کونی لی‌گرتبووه. پاشان مام ریوی خه‌ریک بوو له برسان بمری، له برسان له کونێ ده‌ریه‌ری و هاته ده‌ری. خۆی له چه‌رمه‌کی داو لێی دوورکه‌وته‌وه. پاشان ترسی گورگی له‌سه‌ر نه‌ما و له چه‌رمه‌که‌ی نزیک بووه‌وه و چه‌رمه‌که‌ی هه‌مووی خوارد.

پیشیان راستیان وتوو (زگی برسی له هیچ ناپرسی). چوو سه‌ر گردێک نزیک کانی ژنان له‌وی ئاویان لێ ده‌برد بۆ ئاو خواردنه‌وه. مام گورگ له دوورده‌ دیتی مام ریوی له‌سه‌ر گردێکه، لێی نزیک بووه‌وه و پیتی گوت ها مام ریوی لێره چ ده‌که‌ی ئەدی پینه‌دۆزیت نه‌ده‌کرد کوانی فه‌روه‌که‌م؟

مام ریوی گوتی من له ژیاغدا قه‌فه‌زم دروست کردوه له باب و باپیرانم بۆمن مایته‌وه. مام گورگ گوتی کوانی قه‌فه‌ز؟ مام ریوی نه‌وته قه‌فه‌زم دروست کردوه فه‌رموو برۆ ژووری. مام گورگ چوو ژووری ته‌له‌یه‌کی تێدا‌بوو ته‌قی ده‌رگا له مام گورگ قه‌پات بوو، سه‌گ و تووله و خاوه‌ن ته‌له‌که هاتن مام گورگیان گرت هه‌ندیان لێدا تا‌کو مام گورگ مرد. مام ریوی هه‌لات و سه‌لامه‌ت مایه‌وه.



نووسینی: شەمال نەورۆلی
سکیچ: شیروان موحسین

چۆلەكەيەكى رەنگاورەنگ!

رۆژیک لە رۆژان چۆلەكەيەك لەناو هیلانەكەى دا لەتاو ماندویتی نەیدەزانى چى بکات، پیلوی چاوەکانى هەر دەکرانەوهو دادەخرانەوه. چۆلەكەسە ئەو رۆژه هیندە بەئاسماندا فری بوو، کە بەتەواوەتى شەكەت ببوو. گەلیك خەيالى سەیر سەیری بەمیشکیدا دەهات، لەناکاوێکدا بینى وا کەوتۆتە نیوان کۆمەلیك بالندەى رەنگاورەنگەوه، بالندەکان لە جوانیدا بى وینە بوون! رەنگى پەرەکانیان بە رەنگانى پەلکەزیرینە دەچوو.

چۆلەكەكە گەلیك سەرى سورما بوو، حەزى دەکرد هەر لەناویاندا بمینیتەوه، بۆیە بە یەكێك لە بالندەکانى گوت: دەتوانم بىم بە هاوڕیى ئیوه؟

- بەلى بێگومان، خۆ تۆش وەكو ئیمە بالندەى.

- بەلام رەنگى من لە ئیوه جیاوازه.

- نەخیر تۆش هەر هەمان رەنگى ئیمەت هەیه.

کاتیك کە چۆلەكەكە سەیری پەرەکانى خۆى کرد بینى هەموو پەرەکانى وەكو بالندەکانى دى رەنگاورەنگە.

چۆلەكەكە لەخۆشیاندا نەیدەزانى چى بکات، دەیویست خۆى نیشانى هەموو بالندەکان بەدات، بۆیە لە هیچ جییهك ئۆقرەى نەدەگرت، لەسەر ئەم درەختەوه بۆ سەر درەختیكى دى دەفری.

لەکاتیکدا چۆلەكەكە لەسەر لقى درەختیک نیشتبۆوه، منداڵیک بەردیكى تیگرت، خەریک بوو چۆلەكەكە بپیکى.

چۆلەكەكە لەترساندا هەلفری بۆ سەر لقى درەختیكى تر.

مندالەكە بەدواى چۆلەكەكەدا رای کرد. لەوکاتەدا منداڵەكە بە هاوڕییهكەى گوت: من هەرگیز چۆلەكەى ئاسایى

ناکەم بە نیچیر، بەلام ئەم چۆلەكە رەنگاورەنگە هەردەبى بگرم.

دیسان منداڵەكە بەردیكى تری تیگرت، ئەجارەیان چۆلەكەكە بالیکى بریندار بوو، لەسەر لقى درەختەكە کەوتە

خوارەوه. کاتیك کە منداڵەكە بەرەو لای دەهات، چۆلەكە بەستەزمانەكە نەیدەزانى چۆن خۆى رزگار بکات،

چۆنکە هیچ توانای فرینى نەما بوو.

لەناکاوێکدا چۆلەكەكە بەناگا هاتەوهو بینى هیشتا

هەر لەناو هیلانەكەیدا، نە بریندار بووه و

نە بالەکانى رەنگاورەنگە، بەلکو ئەوهى کە رووى

داوه هەر خەون بووه. لەگەڵ ئەوهشدا چۆلەكەكە بە

پەشوکاوییهكەوه بەخۆى وت: حەز

دەکەم هەمیشە وەكو خۆم بمینمەوهو

پەرەکانم رەنگاورەنگ نەبیت،

بۆ ئەوهى بتوانم بە ئازادى لە

هەموو جییهکدا بفرم.



شهری رهنگه‌کان

نووسینی: ئاوات ئه‌نوه
سکیچ: شیروان موحسین

به‌یانیه‌ک هیشتا زوو بوو. به‌لام فلچه‌ی رهنگه‌کان له‌ ده‌نگه‌ ده‌نگ خه‌به‌ری بووه‌وه هه‌لسا. پرچه رهنگه‌کی هه‌لدایه‌وه سه‌یری کرد ده‌نگی رهنگه‌کانه شهر ده‌که‌ن.

فلچه‌که وتی: جاری زۆر زوو، بۆ هه‌لساون ئه‌مه شه‌رتان له‌ چیه‌؟

ره‌نگی سوور که زۆر توپه‌ بوو وتی: وه‌لام بده‌وه ئه‌ی فلچه‌ی گشت رهنگه‌کان. هه‌ر من نیم که نه‌توانم ره‌نگی خوینی شه‌هیدان نیشان بده‌م. هه‌روه‌ها من ره‌نگی گولی سوور و گرم. که‌واته من پاشای رهنگه‌کانم. فلچه‌که گویی له‌ قاقای ره‌نگی چین بوو که ده‌یگوت: وش به‌ ئه‌ی ره‌نگی سوور ئه‌گه‌ر نا ئاگره‌که‌ت ده‌کوژینه‌وه به‌ ئاوه‌که‌م چونکه‌ من ده‌ریا و زه‌ریام. من ئاسمانم. که‌واته من پاشای رهنگه‌کانم. ره‌نگی زه‌رد قسه‌ی کرد به‌ ده‌نگی بیه‌ز وتی: با هه‌مووتان بزائن من نیشانه‌ی دوو شتی زۆر به‌نرخ و به‌ به‌هام (ئالتون و خۆر) واته‌ من پاشای رهنگه‌کانم. ره‌نگی سه‌وز قسه‌ی به‌ ره‌نگی زه‌رد بری وتی: پیم بلین گه‌ر دره‌خت و چیا و ده‌شت سه‌وز نایی، ژیان ژ سوودیکی هه‌یه. ده‌ی تاجی پاشایه‌تی بده‌ن به‌ من. به‌هه‌مان شیوه‌ فلچه‌ که گویی له‌ هه‌موو رهنگه‌کانی تر گه‌رت تا هه‌موویان قسه‌یان کرد ئینجا فلچه‌که سه‌ری له‌قاند و وتی ئیوه‌ فیل له‌خۆتان ده‌که‌ن. ئه‌ی نه‌تان بیستوه‌وه چه‌پله‌ به‌یه‌ک ده‌ست لێناردی. به‌ره‌و لای په‌رداخه‌ ئاوه‌که‌ رویشت و پرچی ته‌پرکرد و به‌نه‌رمی له‌ناو ره‌نگی زه‌رد ناو تێکه‌لی کرد تا به‌ته‌واوی زه‌رد بوو ئینجا رووی کرده‌ ته‌خته‌ سپیه‌ ساده‌که‌ و وینه‌ی بازنه‌یه‌کی کرد. پرسی ئه‌ی رهنگه‌کان ئه‌م شیویه‌ چیه‌. رهنگه‌کان به‌بی ده‌نگی سه‌یری شیوه‌که‌یان ده‌کرد. فلچه‌که وتی: ئه‌مه شیوه‌ی بازنه‌یه‌کی زه‌رده، ده‌یکه‌م به‌ خۆر به‌لام ده‌بی ئاسمانیکی

شین بۆ دروست بکه‌م. رهنگه‌کان هه‌ستیان به‌ شه‌رمه‌زاری کرد و داوایان کرد که فلچه‌که هه‌موو

ره‌نگه‌کان له‌ یه‌ک وینه‌ کو‌بکاته‌وه. فلچه‌که پرچی له‌ ره‌نگی شین وه‌ردا و ئاسمانیکی شینی بۆ بازنه‌

زه‌رده‌که دروست کرد و کردی به‌ ئاسمان و خۆر. هه‌روه‌ها پرچی به‌ ره‌نگی سه‌وزدا کسرد و

وینه‌ی کو‌مه‌لی دره‌خت و گیای کرد و هه‌روه‌ها به‌ ره‌نگی سوور پرچی ره‌نگ کرد و گولی

سووری کرد و به‌ هه‌مان شیوه‌ پرچی له‌ رهنگه‌کانی تر وه‌ردا و وینه‌ی شاخ و ناو و مه‌ل و

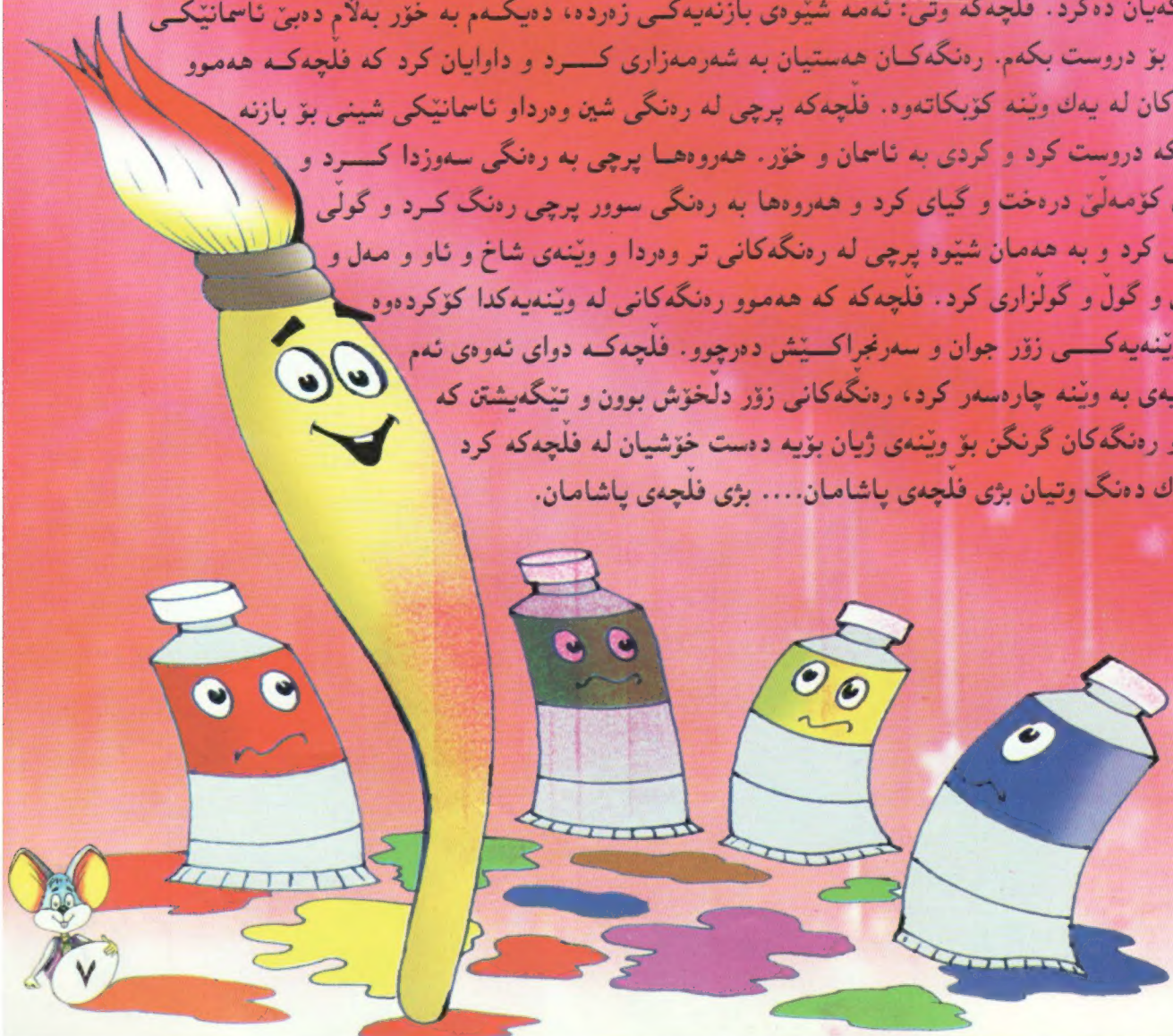
بولبول و گول و گولزاری کرد. فلچه‌که که هه‌موو رهنگه‌کانی له‌ وینه‌یه‌کدا کو‌کرده‌وه

بۆیه وینه‌یه‌کی زۆر جوان و سه‌رغجراکیش ده‌رچوو. فلچه‌که دوای ئه‌وه‌ی ئه‌م

کیشه‌یه‌ی به‌ وینه‌ چاره‌سه‌ر کرد، رهنگه‌کانی زۆر دلخۆش بوون و تێگه‌یشتن که

هه‌موو رهنگه‌کان گرنگ بۆ وینه‌ی ژیان بۆیه ده‌ست خۆشیان له‌ فلچه‌که کرد

و به‌یه‌ک ده‌نگ وتیان بۆی فلچه‌ی پاشامان.... بۆی فلچه‌ی پاشامان.



بیرسه و مه ترسه

ناماده کردنی: هه وار شه ریف



Ponyo

ئەم فیلم کارتۆنە کۆمپانیای ئەنیمەیشنی یابانی دروستی کردووە، دەربارەی ماسیە کە لەشیوەی مندالدایه وەک ماسی لەنیو ئاودا دەژی و بەهۆی ماسی گرە کانەو دەکەوێتە سەرکەناری دەریاکەو مندالیکی بچووک دەیدۆزێتەو ناوی (سوسکییە) و ماسییە بچووکە کە ناودەنێت (پۆینۆ) بەلام جادووگەری نیو دەریا بەدوودا دێت و ماسییە بچووکە کە دەباتەو، سوسکی بەدیارنەمانی ئەو هاوڕێ بچووکە زۆرخەمبار دەبێت بەلام ماسییە بچووکە کە دەهەوێت لەگەڵ ئەو مندالەدا بمینێتەو، لەناکاو قاچو دەستی لێپەیدا دەبێت و وەک مندالیک دەبێت. جادووگەر تورە دەبێت و دەیکاتەو بەماسی و لەنیو بڵقە ئاویکدا دایدەنێت، ماسییە بچووکەکانی تر بڵقە ئاوەکە دەتەقینن و پۆینۆ دەچێتەو بۆ لای سوسکی مندالەکە، پۆینۆ دەبێتە کیژیکی بچووکێ جوان پیکەو یاری دەکەن و سوسکی پۆینۆ فیری شتی خۆش خۆش دەکات، بەلام کاتی کە پەری دەریا دێت پۆینۆ بباتەو، سوسکی داوا دەکات پۆینۆ لای بمینێتەو جارێکی تر نەبێتەو بەماسی، پەری دەریاش رازی دەبێت و پۆینۆ هەتا هەتایە دەبێتە هاوڕێی سوسکی و هەرگیز نابێتەو بەماسی.



ICE AGE

DAWN OF DINOSAURS

JULY 2009

ئەم فىلىمە بەشى سىيە مى فىلىم كارتۇنى (چاخى بەستەلەكە) كە فىلىم كارتۇنىكى خۆشەو لەژمارەكانى ترى ئەم گۇقارەدا دووبەشەكەى ترمان باس كىردو، لەم فىلىمەدا ھاۋرىكان (مانى ودىگۇۋىلى) دەچن بۇ رزگار كىردنى (سىد) كە سى ھىلكەى دایناسۇرى دۆزىبۇيەو ۋە دایكە دایناسۇرەكە بىچوۋەكانى دەباتەو ۋە سىدیش دەبات بۇ نىو دارستانى ترسناكى دایناسۇرەكان.

ھاۋرىكان بەدوۋى سىد دەگەرپىن لەوگەشتە ترسناكەشيان بۇنىو دایناسۇرەكان (بك) يارمەتيان ئەدات و تووشى رووداۋى ترسناك دەبن ولەكۇتايدا دایكە دایناسۇرەكە، دایناسۇرە ترسناكەكە لەناو دەبات و سىد رزگار دەكەن ھاۋكات (ئىلى) بىچوۋە فىلىكى بچوكى جوانى دەبىت كەناۋى دەنن (قۇخ).

ئەم فىلىم كارتۇنە زۆر زۆر خۆشە باس لەيارمەتى و خۆشەويستانەى ئەو ھاۋرىپپانە دەكات كە ھەرلەبەشى يەكەمى ئەم فىلىمە ھاۋرىپىن و يارمەتى يەكدى ئەدەن.

ئەم فىلىمە بەرھەمى (فۇكسە) ولەدەرھىنانى (كارلۇس سالدېنھاۋمىكى سۆرمەر) ۋە.



پاسه پورت

ناماده کردنی: نیشار ریین

پاسه پورت په لگه نامه یه کی فهرمییه بو گه شت کردن بو ولاتانی تری جیهان به کار دهیتریت، سالانه ش شیوهی گوراره تا گه یشتووه ته هم شیوهیهی نیستا دهییین. چند مهرجیکی گرنگ همن بو شهوهی پاسه پورته کت دروست بیټ و له ولاتانی تری جیهان کاری پیبکریټ. بویه نه گهر بریارد گه شت بو ولاتیک بکهیت، شهوه له فرۆکه خانه دا شهفسه ری جه وازات داوای پاسه پورته کت لیده کات و دهیدات به فهرمانبه ری تاییهت به تومار کردنی پاسه پورته کان له کومپیتهر و دواتر له دروستی پاسه پورته کت دهپشکنیت نینجا بوټی ده گهریټته وه و ریگهت پیده دریت گه شته کت

بکهیت، به هه مان شیوه کاتیک دهچیه ناو خاکی ولاته کهی تر هه مان ریوره سمت له گهل نه غامده ریټ و هه رها کاتی گه رانه وشت بو ولاته کهی خوت به هه مان ریوشویندا دهرویت.

بویه ده بیټ بزانی پاسه پورت چیی؟

پاسه پورت به لگه نامه یه کی فهرمییه حکومت ده ری ده کات که تیایدا ته وای زانیاریه کانی سه بارهت به که سایه تی تیایدا ده بیټ وه ناو، سال و روژی له دایک بوون، پیشه و ره گه زنامه، هه روه ها ده رچوونی پاسه پورت بو که سیټک مانای شهوهیه حکومتی ولاته کهی رده زامه ندی خوئی نیشان ده دات له سه ر سه فهر کردی شهو که سه بو ده ره وهی ولات.





ریکخراوی نیوده وله تی بۆ فروکه وانی مه دهنی

سهر به نه ته وه یه کگرتووه کانه، چهند تاییه قه ندیه کان بۆ پاسه پۆرت ده رکرده که ده بیته ولاتانی جیهان پابه ندی بن له کاتی ده رکردنی پاسه پۆرت، نه ویش بریتیه له وهی رووی ده ره وهی پاسه پۆرت (به رگه که ی) ده بیته ناوی و هیما ی ولاته که ی له سه ر بیته و جوړی پاسه پۆرته که ش دیاری کرابیته (ناسایی، دبلو ماسی، هته ...) او لاپه ره ی یه که می پاسه پۆرته که ش ده بیته ناو و وینه و زانیاری و ژماره ی ریزبه ندی پاسه پۆرته که ی له سه ر بیته و لاپه ره کانی تر که به به تالی ده می نه وه بۆ لی دانی موړی هاته نه ناوه وه و چونه ده ره بۆ هه ر ولاتی که به کار ده هینریته. بۆ ریگه گرتن له ساخته کوردنی پاسه پۆرت ریکخراوی ناو براو چهند تاییه قه ندیه کی بۆ نوو سی نی زانیاریه کانی ناو پاسه پۆرته که داناوه نه ویش پتو یسته زانیاریه کان به ریگه ی کۆمپیو ته ره وه تو ماری کریت نه وه ش ریگه ده دات له کاتی تاقیکردنه وهی دروستی پاسه پۆرت له فروکه خانه کان نامیره کانی کۆمپیو ته ر تاییه ت به زانیاریه کان به ناسانی زانیاریه کانی ناو پاسه پۆرته که بدو زیته وه و له راستی پاسه پۆرته که دلنیا بیته.

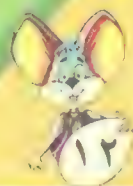


چەند جۆرىك لى پاسەپۇرت لى جىھاندا ھەيە. كە برىتتىە لى پاسەپۇرتى ناسايى كە ھەموو ھاۋلاتىيەك دەتوانىتت بە ددستى بىننىت ھەروەھا پىدەكوترى (پاسەپۇرتى كەشتىيارى)، ھەروەھا پاسەپۇرتى دىلۇماسى كە تايىبەتە بە بالىۈز و قونسولەكان. نەم جۇرەش تايىبەتەندىك دەبەخشىت بەخاۋدەنەكانىيان وەك نەۋدى مامەلەى تايىبەتيان لىكەل دەكرىت و جەنتاكانىيان لى فرۇكەخانەكان ناپشكنن و بە ناسانى قىزاي ھەر ۋلاتىكىيان پىدەبەخشىت. جۇرىكى تریان پاسەپۇرتىن بۇ كۆمەلە كەسانىكە كە تەنھا يەك جار بەكاردەھىنرىت نەمەش بۇ نەو كەسانەيە كە مافى بوۋنى پاسەپۇرتى تايىبەت بەخۇيانەۋد نىيە وەك مىندالان لىكەت سەفەر كىردىيان بۇ دەرەۋدى ۋلات. ھەروەھا چەند جۆرىكى تۇپپاسەپۇرت ھەيە وەك پاسەپۇرتى خىزائى و، پاسەپۇرتى فرىكەۋتن ياخۇد پەسقورتى بە پەلە يان كاتى نەۋىش بالىۈزخانەى ۋلاتەكەى بۇ نەو كەسانە دەرى دەكات كە پاسەپۇرتەكەيان ونگردو و بۇ گەرەنەۋە بۇ ۋلاتەكەى بەكاردىت.

پاسا

سەرەراى نەۋدى پاسا پۇرت مەرجىكى سەردەككىيە بۇ كەشتكردىنى كەسان لى ۋلاتەكەيان بۇ ۋلاتىكى تىر، بەلام ھەندى ۋلات ھەن رىگە ددەن ھاۋلاتىيان كەشت بۇ ۋلاتەكەيان بىكەن بەيى بەكارھىنننى پاسەپۇرت نەمەش بەيى بوۋنى رىكەۋتننامە لى نىۋان نەو ۋلاتانە، بۇ غوۋنە لى نىۋان ۋلاتانى نەنجوۋمەنى كەنداۋى غەربى، ۋلاتانى يەكىتى نەۋروپا. ھەروەھا كەشتىيارانى نىۋان ۋلايەتەيەكگرتوۋەكانى نەمريكا و كەنەدا تەنھا لى رىگە وشكاي و دەريايى و، لىنىۋان بەرىتانيا و كۆمارى تىرلەندا، ھەروەھا لىنىۋان ۋلاتانى نەمريكاى لاتىنى و، نىۋان سوري و لوبنان و، كۆمەلەى ۋلاتانى رۇژھەلاتى

نەفرىقىا و، لىنىۋان روسيا ھەندى ۋلاتانى كىشودى ناسيا. لىلايەكى ترەۋە لى ھەندىك ۋلات پىۋىستە پاسەپۇرت بەكاربىننىت لى كاتى كەشتكردن لى شارىكەۋە بۇ شارىكى تىر ھەمان ۋلات وەك ۋلاتى فلىن.



كەي بۇ يەكەمىن چار مۇم بەكار ھېتىرا!

ئامادە كەردى: خاتەم باتاسى

يەكەمىن چار مەۋۇ لە رېگەي سوتاندنى داروۋە رووناكى دۆزىۋەتەۋە تىشكى نەم ناگرەش بوو شەۋانى بۇ رووناك دەكەردنەۋە.

يەكەمىن چاراش مەۋۇ بەكارى ھېنايىت بىرىتى بوۋە لە بەردىكى ھەلۋ يان كەللە سەرىك يان گۈرچەكە ماسەك كەپرى كەردۋە لە پىۋى ئازەل يان رۆتى ماسى و قىيەكەشى بىرىتى بوۋە لە قامىشلىك يان رىشائى روۋەكەك يان نەيزەيەك.

مۇم سىۋوۋى زۆر كۆنە و لە سەرھادا لە لولەك سەرھاتى يان كەرسەي چەۋرى وشت دروستكراۋە و ھەلپىچراۋە بە دەۋرى رىشاللىكى روۋەكى يان پارچە قوماشلىكدا ۋەك فتيەلە، مۇمەكەش لە مۇمى ھەنگۈين دروستكراۋە، ھەر لە زۆر كۆنەۋە بەكار ھېتىراۋە. تەننەت لە ماۋەيەكى زۆر دوور و درىۋدا چاكسازى لە مۇمدا نەكرا، تا ناۋەراستى سەدەي ئۆزدە ھەم، ئەو كاتە دروست كەردنى ھېشتا لە ئەركەكانى خاڭى مال بوو.

بۇ دەست خستنى مۇم، پىۋيان لەناۋ مەغەللىكدا دەكولاند و دەزوۋى خورى يان لۆكەيان چەند جارىك دەژەندە لە پىۋە كولاۋەكەداۋ پاشان ھەليان دەۋاسى تا سارد دەبۋەۋە. كاتىك فتيەلە خورىەكە يان لۆكەكە دەگەيشتە ئەستۋورىەكى ديارىكراۋ، مۇمەكە ئامادە دەبۋو بۇ بەكار ھېتىرا.

دروست كەردنى مۇم گەللى گۈرەنكارى بەسەرھات. ئەو مۇمانەي كە لە مالاندا دروست دەكران، ھېشتا فتيەلەكان لە لۆكە خورى دروست دەكران. بەلام جگە لە پىۋەكە دەزوۋەكە لە مۇمى ھەنگۈين و پارافىن و كەرسەي تر ھەلدەكېشرا.

ئەمەز پىۋەكە ۋا چارەسەر كراۋە كە زۆرتىن رووناكى و كەمترىن دوۋكەلمان بداتى. لە كۆندا مۇمەكان بە بەردەۋامى دوۋكەليان دەردەداۋ بەھۋى بوۋنى ماددەي گلسرىن لەناۋ پىۋەكەدا بۇنىكى زۆر ناخۋشى دروست دەكرد.

ئىستا گەللى كەرسەي نۆي لە دروستكەردنى مۇم بەكار دەھىتىرى، بۇ غوۋنە ھەندى بۇنى خۇش تىكەل مۇمەكە دەكەن و بەو جۆرە مۇمانە دەۋترى مۇمى بۇندار. ئەمە جگە لەۋەي كە ھەندى مادەي ترى تىكەل دەكەن تا دوۋكەل نەكات و ماۋەيەكى درىۋتر مۇمەكە بسوۋتى. ھەروا رەنگى ھەمەجۋرى تىكەل دەكەن تا مۇمەكان شىۋەيەكى جۋانترىان ھەيىت.



هاورپيانی مشكه

نامادگردنی: شنه سه ديق

مشكه: ئەم كاته تان باش هاورپيان، ئەرى چۆن؟ لە گەڵ گەرما حالتان چۆنە؟ هيوادارم باش بن.
هاورپيان ئەمە وینەى هاورپى تازە كەمە. ئینجا با بۆتان باس بكەم چۆن یەكتریان ناسی. بە ريكهوت
ئەم هاورپى نوێیەم بینى، كۆوارىكى منى بە دەستەوه بوو دەخویندەوه، واتا كۆوارى مشكه.
منیش بێدەنگ لە دوورەوه سەیرم دەكرد هەتا تەواو بوو. پاشان وتى كۆوارىكى جوانە! خۆزگە
منیش دەبوومە هاورپى مشكه و خوینەرەكانى و وینەكەم ناوا لەو كۆوارە جوانەدا بڵاودەكرايهوه،
منیش لى چوومە پێشەوه وتم: ئەمە كارىكى هەر زۆر ئاسانە.
كە سەرى بەرز كردهوه منى بینى، زۆر سەیر بوو بەلایهوه، لەخۆشیدا باوهشى پیداكردم.
منیش ئەم هەلەم قۆستەوهو كەوتە پرسىار كردن لى.
- مشكه: ناوت چیه كچه جوانەكە؟
- ناوم هیلینەو تەمەم یانزە سالە.

هیلین كەمێك باسى ژيانى خۆى بۆ كردم. ئەو لەمەلەوه لەگەڵ دایكى و باوكى دەژی و خوشكىكى جوانى
هەیه وەكو خۆى. هیلین دەیوت بەیانیان دایكەم دەچیت بۆ دەوام و باوكیشم دەچیت بەلای كارى رۆژانەى
خۆیهوه. تەنها خۆم و خوشكەكەم لەمەلین هەتا دایكەم و باوكەم دینەوه بۆ خۆمان بە ئاقلی لەمەلەوه دەبین،
چەندیش بۆمان بكړى كارى ناوماڵ دەكەین. تا ئەوان دینەوه دەرگا بۆ كەس ناكەینەوه و ناچینه كۆلان.
هیلین بەسەر هاتىكى منداڵى خۆى بۆ گێرامەوه دەیوت لەبیرمە منداڵ بووم زستان بوو، دایكەم كترىك ناوى
گەرم كردبوو بۆ چىشت لىنان. منیش چووم سابوونىكم كرده ناو كترىكەوه، دواى دایكەم ناوى كترىكەه
كرده ناو فاسۆلیاكەوه. ئیتر تامى سابوونى دەدا، دیارە كەشیش نەیتوانى شلەیهك بخوات كە تام سابوون بدات.
سەبارەت بە حەز و خولیاكانى، هیلین پێى وتم: حەز و خولیاكەم فیربوونى موسیقایە و كەمەمىكیش دەزانم موسیقا
بۆ ئەم و لە دوا رۆژیش حەز دەكەم بىمە مامۆستای موسیقا.
یەكێكى تر لە حەزەكانى هیلین وینەكێشە و وینەى زۆرى كێشاوه لە قوتابخانەش هەموو سالیك بەشدارى كردهوه لە
پێشەنگاكان.

زۆر حەزى لە وەرزی بەهارە بۆ ئەوهى زیاتر پرۆن بۆ سەیران و كەشت.

شتىكى تر كە هیلین حەزى لىیه و كردهوییهتى بە كارى رۆژانەى بەتایبەتى ئەم وەرزدى
هاویندا خوشتنە و لە دواى خوشتنیش دەچیتە بەر ناوینەكەى و خەرىكى رىكخستنى
قزىهەتى هەتا تەواو بەدلى خۆى دەبیت.



ئەو كاتەى كە ئەم گەتوگۆيەم لە گەڵ هەيلین كرد، دەمەو
ئێوارە بوو دايكى هەيلین لەمال بوو بۆيە هەيلین زۆرى
ليكردم كە پيکەوہ بۆ مالىان پرۆينەوہ. رۆشتين لەمالى
هەيلین شەربەتيكى ساردم خواردەوہ بى ئيوە ناخۆش.
پاشان ئەلبومەكەى پيشاندام كە وینەى مندالى خۆى
تياوو، وینەى هاوريكانى تياوو زۆر جوان بوون.
زۆربەى كەلوپەل و جلەكانى هەيلین رەنگى پرتهقالى
بوون، چونكە خۆى حەز بەو رەنگە دەكات.

زۆر قسەى خۆشان كرد، بۆ منيش ئێوارەيەكى خۆشبوو.
من و هەيلین ئاگامان لەكات نەما، كاتى سەيرم كرد خۆر
يەك تۆز سەرى ديارماوہ بۆ ئەوہى ئاوايىت و دونيا تاريك
بكات.

بۆيە وتم دەبى پرۆم. ھەر چەندە هەيلین زۆرى ليكردم كە
ئێوارە لەلاى بيمەوہ، بەلام دەبوايە پرۆيشتمايە، چونكە بە
دايكم نەوتبوو.

پيش ئەوہى پرۆم ماچيكي هەيلينم كرد و مالتاواييم لى كرد و
هەيلينيش سلاوى ھەبوو بۆ ھەموو خوينەرانی مشكە.

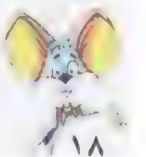


كۆنگرەى مشكان

نووسىنى: شەمال نەورۇلى

وېنە: پەرودەر

كە كۆنگرەى مشكان بەسترا
چەند پېشنيار،
پېشكەش كرا
لە ناوياندا يەكك گوتى:
بۆ ئەوەى مشكانى جيهان
بكهونه تىلى لى لى
چەند خۆشە گەر
چى پشيلەى جيهان ھەيە
زەنگولە بكهونه مىلى!



کەشتی

نووسینی: زارا ئەحمەد

وێنە: گەیلان عەبدوللە

لەنیۆ کەشتی ژیانین
وێکو پەپوولە جوانین
دیینو دەچین لەسەر ئاو
بە باران و بە هەتاو
لە قولایی دەریاکان
میوانی شەپۆلەکان
لە گەڵا بالدار و ماسی
لە ئاودا یە کمان ناسی
بۆینە هاوڕێی ئاسمان
هەمیشە واین لە سەیران



كەشەكى مشكە ۋە دىمبۇ بۇ قوتابخانە يەك

نامەى مشكە بۇ خوينەران



- زۆر چاكە، بەس دەپىت ۋەرقەو قەلەم لەگەل خۆم بەيىنم
تا ھەموو زانىيارىيەكان بنووسمەو، تا لەبىرم نەچىت و
ھەموويان بۇ باسبەكم.

ھاورىيانم چىتان بۇ باسبەكم.
ئەو قوتابخانەيەى كە لەگەل دىمبۇ ھاورىم سەردانغان
كرد ھەر زۆر گەورەبوو.

نزيكەى ھەوت سەد قوتابى لىي دەخويند، لە پۆلى
يەكەمەو تا پۆلى نۆ.

ئەم قوتابخانەيە لەيەكى لە گەرەكەكانى شارى
ستۆكھۆلمە.

لەم قوتابخانەيەدا چىشتخانەيەكى لىيە كە نيوەرۋان
خواردن بۇ ھەموو قوتاييان و مامۆستاكان ئامادە
دەكات.

ۋاتە قوتابى ھەموو نيوەرۋيەك لە نىۋان كاتژمىر دەۋنيو
تادۋانزەو نىو نانى نيوەرۋ دەخۆن.

نيوسەعات پشويان ھەيە و دەستدەكەنەو بە خويندن.
چەند لە پۆلى بەرزترىن درەنگتر تەۋاۋدەبن.

ۋاتە ئەۋانەى لە پۆلى نۆن زىاتر دەرسىيان ھەيەو تا
دەرنگانى دەمىننەو.

ئەۋانەى پۆلى يەك و دوو و سىن تا سەعات يەك
دەخوينن.

ئىۋارەبوو، خۆر ھىندەى نەمابوو ئاۋايىت.
مشكە لە بالىكونى ھوتىلەكە دانىشتبوو، دياربوو
بىرى لە شتىك دەكرەو. دىمبۇش ماۋەيەكى ھىندە
زۆرە لەگەل مشكەدا دەژى بۆيە يەكسەر لىي
تىدەكات. بە ھىۋاشى چوۋە لايەۋەو پرسى:

- ھا مشكەى ھاورىم! ئەو بەر لەجى دەكەيتەو؟
- بىر لە مىندالانى كوردستان دەكەمەو، دەزانى
ئىستا قوتابخانە كراۋەتەو ھەموو ھاورىكانە
دەستيان بە خويندن كىرۋەتەو.

ئەم ھەموو كاتە مىن لىردم و كەچى سەردانى ھىچ
قوتابخانەيەكم نەكرۋەو.

- لەو ئەسانتر ھەيە، ھەر ئىستا دەچىن بۇ
قوتابخانەيەك.

مىنىش زۆرەى ھاورىكانە دەستيان بە خويندن
كىرۋەتەو.



به‌تایبه‌تی که چوومه پۆله‌کانه‌وه. زۆر گه‌وره‌و خوش بوون.

که‌ره‌سته‌ی فی‌ربوونی لی بوو. قوتابیانی پۆلی سی خه‌ریکی ته‌ماشاکردنی ئەو ده‌نکه فاسۆلیایه بوون که هه‌ریه‌که ناشتبووی.

هه‌موو رۆژی ئاویان ده‌دەن و سه‌یریان ده‌کەن تا بزانی چون گۆراون. قوتابیانی پۆلی دوو، هه‌ریه‌که سه‌یری گه‌رای په‌پوله‌یان ده‌کرد و چاوه‌روانی ئەو کۆرانکاریه‌یان ده‌کرد که رۆژانه روودەدات و تا ده‌بنه په‌پوله‌یه‌ک پاشان ده‌یانبه‌ن له‌ هه‌وشه‌ی قوتابخانه‌که‌دا به‌ره‌لایان ده‌کەن و نه‌وانیش ده‌فرن و ئاسمانی قوتابخانه‌که‌دا ده‌بیت به‌ په‌پوله‌یه‌ی ده‌نگا‌وره‌نگ.

ئه‌ی نه‌و هه‌موو کۆمپیوته‌ره هه‌ر باس نا‌کری. قوتابیانی پۆلی شش تا نه‌و هه‌ر یه‌که کۆمپیوته‌ری خۆی هه‌یه.

نۆی هه‌ورنیاان ئەوه‌نده شت زۆر بۆتانی باس بکه‌م، مه‌که‌ر که هاته‌وه، ئیستا منیش و ئیوه‌ش ماندوو بووین.



پاش نه‌وه‌ی ده‌سه‌کێیان ته‌واو ده‌بیت ده‌چن بو شۆپیه‌کی تر که هه‌ر سه‌ر به‌ قوتابخانه‌که‌یه.

له‌وه‌ی خه‌ریکی باری و کورجوکۆلی هه‌مه‌ ده‌نگ ده‌بن تا دایک و باوکیان دین به‌ شۆپیاندا.

دیاره‌ خۆیان به‌ ته‌نیا نین به‌کو چهند که‌سێکی که‌وره‌یان له‌که‌له‌یه‌ تا ئاکادارییان بن و به‌رنامه‌یان بو دابنن.

هه‌روا له‌وه‌ی کتیبخانه‌یه‌کی که‌وره‌ی لیه‌ که‌ قوتابیانی ده‌توان کتیب به‌ قه‌رز ده‌کرێ.

هه‌ر له‌و قوتابخانه‌یه‌دا چهند تاقیکه‌ی که‌وره‌ی فیزیوا کیمیا و زینه‌وه‌رزانی لیه‌. شۆپینی دروومان.

وینه‌کیشان و دارتاشی لیه‌، هه‌موو قوتابیانی

ده‌بیت فی‌ری ئەو شتانه‌ بن. هه‌روا وانه‌ی ئابووری

مالداریشیان هه‌یه، که قوتابیانی فی‌ری نه‌ک ته‌نیا

خواردن دروستکردن ده‌کات به‌کو فی‌ری چۆنیه‌تی

به‌ریوه‌بردنی ئابووری مال و خواردن ده‌کات.

هه‌روا هۆلیکی زۆر گه‌وره‌ی لیه‌ بۆ وه‌رزش کردن و

هه‌موو جۆره‌کانی پێداویستی وه‌رزشی لیه‌.

نه‌مه‌ جگه‌ له‌ ژووری مۆسیقا، له‌ویش زۆر ئامی‌ری مۆسیقام بینی.

له‌م ده‌سه‌دا منداڵان فی‌ری گۆرانی و ژه‌ندنی

ئامی‌ریکی مۆسیقا ده‌بن. هه‌ر زۆر سه‌رم سو‌رما و

گی‌ژبووم.



کتیبخانه‌ی مشکه

ناماده‌کردنی: مشکه

سکّیج: شیروان موحسین

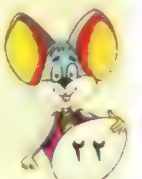
ره‌نگ: گه‌یلان عه‌بدوئلا

له‌ کتیبخانه‌ی مشکه هه‌ر جاره و باسی
کتیبتیکتان بۆ ده‌که‌ین، بۆ ئه‌وه‌ی
ئیوه‌ش بتوانن، ئه‌و کتیبه‌تان ده‌ست
بکه‌ویت و بیخویننه‌وه‌.

ناوی کتیب: کوری ناو دارستان
وه‌رگیرانی له‌ فارسییه‌وه: ناوات ره‌حیمی
نیگار: رامین
بابه‌ت: چیرۆک



منداله‌ خو‌شه‌و‌یسته‌کان ئه‌مجاره‌ کتیبخانه‌ی مشکه
کتیبتیکی بۆ ئاماده‌ کردوون به‌ناوی (کوری ناو دارستان).
که‌ ئه‌م کتیبه‌ باس له‌ کورپیک ده‌کات له‌ دارستارنه‌کانی هیندستان له‌که‌ڵ
پلینگیکی ره‌ش و کۆمه‌لیک گورگ ده‌ژی، جا له‌و دارستان شیریک رقی
لێیه‌ چونکه‌ وا ده‌زانن ده‌یته‌ گه‌وره‌ترین راوچی بۆ گیانی ئه‌و، جا منداله‌
خو‌شه‌و‌یسته‌کان لی‌رده‌وه‌ بۆ ئیوه‌ی خو‌شه‌و‌یست جێده‌هێلم.
کتیبه‌که‌ قه‌باره‌ مام ناوه‌ندییه‌ له‌ بلاوکراوه‌ی وه‌زاره‌تی رۆشنییرییه‌.



گهله‌ری مشكه



به‌سۆز سه‌دیق

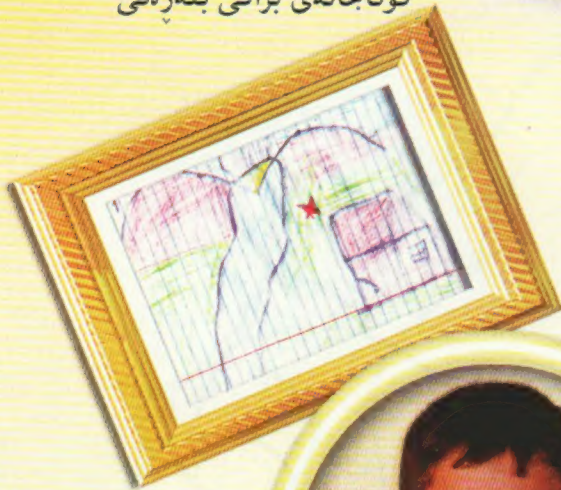
پۆلی شه‌شه‌می سه‌ره‌تایی
قوتابخانه‌ی بزاقی بنه‌ره‌تی



نه‌حمه‌د ئیسماعیل
پۆلی شه‌شه‌می سه‌ره‌تایی
قوتابخانه‌ی بزاقی بنه‌ره‌تی



عیسا جه‌ردیس
پۆلی شه‌شه‌می سه‌ره‌تایی
قوتابخانه‌ی بزاقی بنه‌ره‌تی

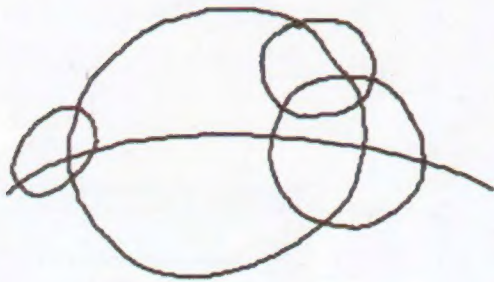


روقیه لوقمان
پۆلی شه‌شه‌می سه‌ره‌تایی
قوتابخانه‌ی بزاقی بنه‌ره‌تی

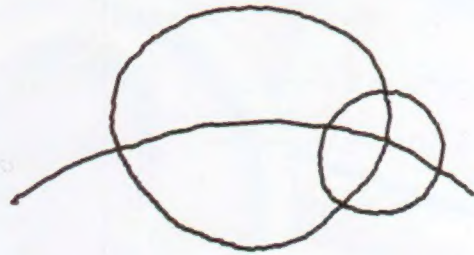


تېمىمىز

مىندالانى ئازىز وەرن با بەيەكەۋە ئەم وىنەيە
بە چەند قۇناغىك دروست بىكەين و لەپاشان
بەو شىۋەي كە ئامادە كراۋە رەنگى بىكەين.



2



1



4



3





باران بارین

نووسینی : هاشم خورانی

دهبیته سالیکی خوش
سروشت دهبوژیتهوه
وهرزی بههار سهوز و جوان
همموو دهپازیتهوه
ئاوی کانی و قهلبهزه
دهرۆن به شلپه و هاژه
مهلهکانیش به ئاواز
دهکهونه گهرلاوژه
باعهی بهرخ و کارژيله
له گهل ئاوازی بلویر
زایهلهیان دیته گوی
له دهشت و دهرو زهنویر
خهلك دهسته بهدهسته
دهرژینه دهشت و لاپالا
سهیران گهشتیکی خوشه
بو گهره و بو مندالان

باران بارین مندالان
بهخشینیکی خودایه
بوته سهراوهی ژیان
له کونهوه ههروایه
بهتیشکی خور له زهریا
ههلم له ئاو ههلهدهستی
دهبیته ههوری ئاسمان
ههر دهروات و ناوهستی
که گهیشته بای سارد
دهیکاته بهفر و باران
دهباریته سهر زهوی و
باخ و کیلگه و دارستان
تیر تیر پاراوی دهکا
کشتوکالی جوتیاران
خهلك دلی خوش دهبی
له گهلا چینی ههژاران

